

Рагуліна М. М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ТЕХНОЛОГІЇ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

***Анотація.** В статті окреслено специфіку використання технологій активного навчання музики в сучасній дошкільній освіті. Висвітлено провідні методики музичної освіти дошкільнят та наведено переваги вище вказаних технологій в сучасному педагогічному просторі. Практичне значення статті – наведення рекомендацій стосовно застосування інноваційних технологій активного навчання для розвитку музичності дітей дошкільного віку.*

Ключові слова: технології, методи, активне навчання, розвиток музичності, дошкільна освіта.

Постановка проблеми. Для реалізації мистецько-творчої компетентності базового компоненту (Державного стандарту) дошкільної освіти необхідно розвивати здатність дітей практично реалізовувати художньо-творчий потенціал для отримання бажаних результатів творчої діяльності.

Доцільним є теоретичне визначення та практичне застосування в сучасній дошкільній освіті технологій активного навчання в процесі розвитку музичності дітей дошкільного віку в контексті освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва».

Аналіз останніх досліджень. На сучасному етапі розвитку дошкільної освіти відбувається дослідження та впорядкування активних технологій навчання. Так, у посібнику «Технології активного навчання в процесі безперервної загальної мистецької та післядипломної освіти» колективу авторів під керівництвом Л. Жданюк, Л. Халецької проаналізовано та систематизовано наукові розвідки, методичні та практичні напрацювання педагогів-митців у царині мистецько-педагогічної науки та практики на засадах компетентнісного та особистісно-діяльнісного підходів з метою узагальнення для використання у практичній діяльності педагогічними працівниками закладів дошкільної, загальної середньої, вищої та післядипломної освіти. У статті «Інноваційні технології активного навчання музики в дошкільній освіті» Л. Пушкар окреслено специфіку використання інноваційних технологій активного навчання музики в сучасній дошкільній освіті, наведені рекомендації щодо використання інноваційних технологій активного навчання музики в дошкільній освіті.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на те, що нова редакція БКДО як Державного стандарту дошкільної освіти визначає

мистецько-творчу компетентність як здатність дитини практично реалізувати свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності вважаємо за доцільне використання активних технологій навчання для розвитку музичності дітей дошкільного віку на основі елементарного застосування мистецьких навичок в життєвих ситуаціях, під час освітньої та самостійної діяльності.

Зауважимо, що на думку вчених, технологія є елементом певної методики. Методика, в свою чергу, є сукупністю різноманітних методів навчання і не вибудовує їх у певній логіці під час реалізації в освітньому процесі; технологія ж завжди передбачає визначену логіку, послідовність педагогічних методів і прийомів, спільність дій учителя і учнів, що мають забезпечити конкретний результат [3, с.9].

Найбільш загально активні методи навчання поділяють на дві великі групи: індивідуальні та групові. Більш ретельна класифікація включає такі групи: дискусійні; ігрові; тренінгові; рейтингові.

О. Пометун пояснює, що технологія відрізняється від методики своєю алгоритмічністю, її можна відтворити і вона має стійкі результати, є визначеною. У технологіях виразнішими є процесуальний, кількісний і розрахунковий компоненти, у методиках – цільовий, змістовий, якісний і варіативно-орієнтовний аспекти. У цьому контексті стійкість показників навчально-виховного процесу доцільно розглядати як характерологічну якість саме технології. Основою функціонування будь-якої технології є мета як основа керування освітнім процесом [5].

Активні технології дошкільної мистецької освіти зорієнтовані на творчу мистецьку діяльність дітей яка має бути процесом не лише зовнішньої дії, а й поступового опанування (розвитку та контролю) особистістю власних емоцій, руху від пізнання себе зовнішнього до відкриття свого внутрішнього світу. Тому пріоритетним у мистецькій діяльності є розвиток здатності дитини до усвідомлення своїх внутрішніх глибинних прагнень.

Серед активних технологій музичного навчання в Європі вирізняються ритмічно-рухова інтерпретація музичних творів. Ці технології базуються на системі музично-ритмічного виховання, яка була створена видатним швейцарським музикантом, композитором і педагогом Емілем Жак Далькрозом (1865-1950) на початку ХХ століття. На відміну від звичайної гімнастики, підпорядкованої лише метру, у ритмічних вправах, запропонованих ним, усі рухи йшли від музики і мали розкривати її емоційний зміст. Далькроз пропонував не вистукувати і не виплескувати ритм, а відобразити його за допомогою пластичних рухів. Завдання педагога – навчити дітей рухатися в

характері музики, передаючи темпові, динамічні, метро ритмічні особливості [4].

Однією з найпоширеніших в Європі методик музичного виховання є музично-педагогічна система Карла Орфа – видатного німецького композитора і педагога, що поклав в основу своєї активної технології навчання музики ідею єдності слова, руху і елементарного музикування включає в себе такі активні технології як мовленнєві та музично-рухові ігри й вправи, «озвучування» казок і театралізацій, гри на елементарних дитячих музичних інструментах та використання «озвучених жестів» - оплесків, ударів, притупувань тощо, артикуляційний апарат і голоси дітей теж, як інструменти, можуть слугувати для створення різних звукових ефектів. Захоплення дітей таким музикуванням, їхнє бажання грати і співати настільки сильне, що вони не помічають великої навчальної роботи, яку із ними проводять

Однією з головних ідей даної методики є власна дитяча творчість, яка створює атмосферу радості, формує особистість, стимулює розвиток музичності та творчих здібностей дітей.

Однією з найпоширеніших в Україні методик вітчизняних педагогів є педагогічна система Василя Миколайовича Верховинця вміщена на сторінках збірки ігор з піснями для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Характерною рисою «Весняночки» є надзвичайна багатогранність її педагогічного та естетичного впливу. Під час використання ігор Верховинця на музичних заняттях в закладах дошкільної освіти діти відчують на собі благотворну дію музики й слова, танцю і ритмічних рухів, вони в захопленні від яскравих проявів прекрасного в природі, у повсякденному житті. Особливу привабливість всім іграм надають пісні, зібрані в народі або створені видатними музичними діячами України. В. М. Верховинець (1880 – 1938) – український композитор, диригент, є одним з основоположників створення дитячого музично-ігрового репертуару.

Наукові дослідження виявили, що найсильніше бажання у дитини – це бажання руху. Дитина рухається під час гри, яка веселить і радує. А здорова радість необхідна для збалансованого розвитку душі і тіла. Весела дитина легше переносить горе і не так швидко піддається лихим зовнішнім впливам. Отже, гра повинна приносити дітям задоволення і радість адже радість є неперевершеним засобом пробудження дитячого мозку до активної діяльності, і це почуття під час гри слід всіляко підтримувати. А для цього необхідною умовою доцільності використання активних ігрових технологій навчання є врахування фізіологічних, психологічних та вікових особливостей і вподобань дітей молодшого і старшого дошкільного віку.

Дітям до 3-4 років не потрібні рухливі ігри, оскільки вони ще не прагнуть до взаємодії з однолітками і їхні забавки зводяться, здебільшого, до копіювання та наслідування прикладу старших. Пізніше, в процесі розвитку дітей, необхідно додавати ігри щораз важчі, складніші та більш рухливі [2, с.5-12].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Результатом застосування активних технологій є виявлення музичності дітей через уміння передавати настрій, емоції, почуття в музично-руховій і пісенній творчості, музикуванні та музичній грі.

Перспективи дослідження полягають в опрацюванні питань комбінаторного використання сучасних технологій активного навчання музики в закладах дошкільної освіти. Оскільки, вище зазначені технології на основі розвинених емоцій від видів мистецтва допомагають розвивати у дітей вміння елементарно застосовувати мистецькі навички в життєвих ситуаціях. Враховуючи те, що наступність між дошкільною та початковою ланками освіти простежується й через формування наскрізних умінь, що є спільними для дошкільної та початкової освіти: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі, вважаємо доцільним подальше теоретичне дослідження та практичне застосування технологій активного навчання в процесі розвитку музичності дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу (2021). URL: Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу (mcfr.ua)
2. Верховинець В. М. Весняночка: Ігри з піснями для дітей дошк. і мол. шк. в. К.: Муз. Україна, 1989 –
3. Жданюк Л., Халецько Л. Технології активного навчання в процесі безперервної загальної мистецької та післядипломної освіти : науково-методичний посібник / Кол-в авторів під кер. Л. Жданюк, Л. Халецької – Полтава : ПАНУ, 2022. – 172 с.
4. Пушкар Л. Інноваційні технології активного навчання музики в дошкільній освіті. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2019, № 9 (93) URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/8544/1/Pushkar.pdf>
5. Тут і далі про інноваційні технології: Пометун О. Технологія інтерактивного навчання як інноваційне педагогічне явище / О. Пометун // *Рідна школа*, 2007. – № 5 (928). – С. 46-49.